

Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: analýza výnosů a nákladů

Klára Kalíšková

Daniel Münich

Filip Pertold

Celoživotní dopady mateřství- konference, May 12, 2016

**IDEA is an academic think-tank at CERGE-EI, a joint academic workplace of Charles University and Economics Institute of the Czech Academy of Sciences.*

Analýza výnosů a nákladů

- **Náklady vs. výnosy**
 - veřejné a soukromé
 - okamžité a budoucí
 - finanční a nefinanční
- **Cost-benefit analýzy**
 - součást tzv. *evidence based policies*
 - běžné v soukromém sektoru.
 - vzácné ve veřejném sektoru: trh práce, školství, veřejně finance

Nedostatek míst ve školkách

- Demografický růst ~2000 - 2013
- Začal pokles a bude pokračovat
- Vyrovnání nabídky a poptávky na celonárodní úrovni,
ALE:
 - neplatí na úrovni všech obcí
 - děti <3 roky staré
- V ČR
 - extrémně vysoký pokles zaměstnanosti v době mateřství
 - vysoká míra zdanění práce (i nízkých výdělků...)

Typologie výnosů a nákladů spojených s jedním dodatečným místem ve školce

Okamžité výnosy

- + vyšší výběr na dani z příjmů fyzických osob
- + vyšší výběr na pojistných odvodech z mezd
- + nižší výdaje na sociální dávky pro rodiny

Sekundární a dlouhodobější výnosy

- + vyšší celoživotní výdělků a daňové odvody
- + vyšší příjmy domácností
- + vyšší nefinanční užitek domácností*
- + lepší využití a prevence znehodnocení lidského kapitálu (vzdělání a praxe)
- + vyšší ochota mít děti, vyšší porodnost, snížení fiskální zátěže demografického stárnutí
- + vyšší zaměstnanost (2x)

Okamžité náklady

- vyšší náklady na provoz

Sekundární a dlouhodobé náklady

- vyšší investiční náklady
- vyšší objem daňových úlev za školkovné
- vyšší výplata pojistných dávek a budoucích důchodů (podmíněných příjmy)

Náklady veřejných rozpočtů

Tabulka 1: Náklady veřejných rozpočtů na předškolní vzdělávání v roce 2014

Veřejné výdaje na předškolní vzdělávání (2014) regionálního školství	
Celkové roční výdaje na předškolní vzdělávání	20 349 926 482 Kč
Celkový počet dětí ve školkách	364 913
Náklady veřejných rozpočtů přepočtené na jedno dítě ve školce za rok	55 767 Kč

Zdroj: Statistická ročenka školství – soubor ekonomických ukazatelů 2014 a výkonové ukazatele 2013/2014 a 2014/2015⁸

O jaké matky jde a kolik jich je (osobní volba)

Tabulka 2: Charakteristiky domácností s dětmi ve věku 3-5 let a návrat matek do práce

Typ domácnosti č.1: S nepracující ženou a s alespoň jedním dítětem ve věku 3-5, které nechodí do školky, a s žádným sourozencem mladším 3 let	
Počet dětí ve věku 3-5 žijících v domácnostech	36 296
Průměrný počet dětí ve věku 3-5 připadající na jednu domácnost	1,12
Počet nepracujících žen z důvodu péče o dítě připadajících na jedno dítě	0,89
Počet nepracujících žen z důvodu péče o dítě celkem	32 272
Typ domácnosti č.2: S nepracující matkou a s alespoň jedním dítětem ve věku 3-5, které nechodí do školky, a s alespoň jedním sourozencem mladším 3 let	
Počet dětí ve věku 3-5 žijících v domácnostech	28 786
Celkem	
Při umístění jednoho průměrného neumístěného dítěte starého 3-5 let do školky začne jeho matka pracovat s pravděpodobností	49.6 %

Zdroj: Data SILC 2013 ČSÚ, vlastní výpočty

Mzdy po návratu do práce

1. scénář: průměrná mzda žen v národním hospodářství

Tabulka 3: Daň z příjmu a pojistné odvody z mezd pracujících žen (scénář ženy s průměrnou mzdou)

1.scénář: Matka se vrací do práce za průměrnou mzdou žen v národním hospodářství

Průměrná hrubá měsíční mzda žen v národním hospodářství*	23 421 Kč
Měsíční odvody na sociální pojištění – zaměstnanec	1 522 Kč
Měsíční odvody na zdravotní pojištění – zaměstnanec	1 054 Kč
Měsíční odvody na sociální pojištění – zaměstnavatel	5 855 Kč
Měsíční odvody na zdravotní pojištění - zaměstnavatel	2 108 Kč
Měsíční zálohy na daň z příjmu	2 638 Kč
Celkové příjmy veřejných rozpočtů z daní a odvodů	
Na jednu ženu měsíčně	13 177 Kč
Na jednu ženu ročně	158 125 Kč
Na jedno dodatečně dítě umístěné ve školce ročně	78 409 Kč

Zdroj: Český statistický úřad (průměrná mzda*) a vlastní výpočty

Mzdy po návratu do práce

2. scénář: odvození mezd pomocí reprezentativního vzorku žen

Tabulka 4: Daň z příjmu a odvody pracujících žen na základě reprezentativního vzorku populace

Domácnosti s nepracující ženou a alespoň jedním dítětem ve věku 3-5 bez mladšího sourozence	
Průměrná (odvozená) hrubá měsíční mzda ženy	17 053 Kč
Průměrná dodatečná měsíční platba do státního rozpočtu domácností s nepracující ženou	12 125 Kč
v případě, že matka začne pracovat	22 377 Kč
Dodatečné příjmy státního rozpočtů (po zohlednění pravděpodobnosti práce) na jednu ženu měsíčně	10 252 Kč
na jednu ženu ročně	123 027 Kč
Celkové roční dodatečné příjmy státního rozpočtu v důsledku dodatečně umístěného dítěte do školky	61 005 Kč

Zdroj: Model TAXBEN a SILC 2013, vlastní výpočty

Ušetřené sociální výdaje veřejných rozpočtů

1. scénář: podpora v nezaměstnanosti a existenční minimum

Tabulka 5: Sociální příjmy domácností nepracujících matek v domácnosti

Scénář matky v domácnosti	
Podpora v nezaměstnanosti po rodičovské dovolené (za 5 měsíců)	16 007 Kč
Existenční minimum (za 37 měsíců)	81 400 Kč
Celková doba po skončení pobírání rodičovského příspěvku, kdy matka nepracuje v důsledku nedostatku míst ve školce	42 měsíců
Průměrné náklady veřejných rozpočtů na sociální výdaje	
Na jednu nepracující matku ročně	27 831 Kč
Na jedno dítě neumístěné ve školce ročně	13 800 Kč

Zdroj: MPSV, podpora v nezaměstnanosti po rodičovské dovolené: <http://www.mpsv.cz/cs/18587> a vlastní výpočty

Ušetřené sociální výdaje veřejných rozpočtů

2. scénář: : Simulace na reprezentativním vzorku dotčených domácností

Tabulka 6: Sociální příjmy domácností nepracujících matek na základě reprezentativního vzorku dotčených domácností

Domácnosti s nepracující matkou a alespoň jedním dítětem ve věku 3-5 bez mladšího sourozence

Průměrné měsíční sociální příjmy domácnosti

s nepracující matkou

4 996 Kč

pokud by matka začala pracovat

4 128 Kč

Celková úspora státního rozpočtu na sociálních dávkách

na domácnost jedné zaměstnané matky měsíčně

868 Kč

na domácnost jedné zaměstnané matky ročně

10 417 Kč

Na jedno dítě neumístěné ve školce ročně

5 166 Kč

Zdroj: Model TAXBEN a SILC 2013, vlastní výpočty

Shrnutí okamžitých výnosů a nákladů

Tabulka 7: Shrnutí finančního dopadu umístění dodatečného dítěte ve školce na veřejné rozpočty

- Výdaje na jedno místo ve školce za rok	55 767 Kč
+ Příjmy z daní a odvodů za rok	
na základě modelová situace	78 409 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	61 005 Kč
+ Příjmy ve formě uspořené sociální výdajů za rok	
na základě modelové situace	13 800 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	5 166 Kč
= Čisté dopady dodatečně umístěného dítěte ve školce za rok (ročně)	
na základě modelové situace	36 443 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	10 404 Kč

Citlivostní analýza

Tabulka 9: Citlivost finančních dopadů na změnu předpokladu pravděpodobnosti zaměstnanosti matky

Pravděpodobnost zaměstnanosti matky	40 %	49.6 %	60 %
- Veřejné výdaje na jedno místo ve školce za rok	55 767 Kč	55 767 Kč	55 767 Kč
+ Příjmy státního rozpočtu z daní a odvodů ročně			
na základě modelové situace	63 250 Kč	78 409 Kč	94 875 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	49 211 Kč	61 005 Kč	73 816 Kč
+ Uspořené sociální výdaje za rok			
na základě modelové situace	11 132 Kč	13 800 Kč	16 698 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	4 167 Kč	5 166 Kč	6 250 Kč
= Čisté výnosy veřejných rozpočtů			
na základě modelové situace	18 616 Kč	36 443 Kč	55 807 Kč
na základě simulace modelem TAXBEN	-2 389 Kč	10 404 Kč	24 300 Kč

Sekundární a dlouhodobé finanční dopady na veřejné rozpočty

Tabulka 9: Shrnutí sekundárních a dlouhodobých finančních dopadů umístění dodatečného dítěte ve školce na veřejné rozpočty (ročně)

+ Zvýšení příjmů veřejných rozpočtů díky zvýšení celoživotních výdělků (ročně)	26 200 Kč
- Dodatečné investiční náklady ročně (přepočítáno na jedno místo v trvání 50 let)	5 000 Kč
- Dodatečné úlevy na dani z příjmů (ročně)	5 400 Kč
= Čistý výnos sekundárních a dlouhodobých efektů na veřejné rozpočty (ročně)	15 800 Kč

Další nekvantifikované dopady

- Na příjmy domácností (okamžité a celoživotní)
- Na sociální integraci dětí
- Na celkovou zaměstnanost (i + zaměstnanci v MŠ) a mzdovou hladinu
- Na spotřebu a ... HDP
- Na porodnost a zatížení důchodového systému

Systemové problémy

- **Náklady** jsou viditelné a současné
- **Výnosy** jsou málo viditelné a dlouhodobé
- Obce hradí velkou část nákladů, **nepožívá** výnosy
- Rozpočtová omezení obcí (RUD)
- Malý podíl zainteresovaných občanů / voličů obcí
- Nedostatek věrohodných informací
 - více přihlášek než dětí
 - zamítnutí neznamená dítě bez místa
 - odrazení rodiče
- **Obtížná předvídatelnost**
 - budoucí poptávky na obecní úrovni (místa pracoviště)
 - pro účely volby délky rodičovské dovolené
 - pro plánování rodičovství

